

28.09.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**28 Eylül 2023
Perşembe**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

28 Eylül 2023 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİK

— Demiryolu Altyapı Erişim ve Kapasite Tahsis Yönetmeliği

TEBLİĞLER

- Puro ve Sigarillo Teknik Düzenleme Tebliği (No: 2023/12)
- Nargilelik Tütün Mamulü Teknik Düzenleme Tebliği (No: 2023/13)
- Sarmalık Kıyılmış Tütün Mamulü Teknik Düzenleme Tebliği (No: 2023/14)
- Pipoluk Tütün Mamulü Teknik Düzenleme Tebliği (No: 2023/15)
- Okul Gıdası Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2020/23)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2023/34)
- Reeskont ve Avans İşlemlerinde Uygulanacak Faiz Oranlarının Tespiti
- İşte Pay Ödeme Kuruluşu A.Ş.’ye Ödeme Kuruluşu Olarak Faaliyet Göstermek Üzere Faaliyet İzni Verilmesine İlişkin Karar
- Papara Elektronik Para A.Ş.’nin Faaliyet İzni Kapsamının Genişletilmesine İlişkin Karar

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 26/7/2023 Tarihli ve E: 2021/115, K: 2023/133 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 23/3/2023 Tarihli ve 2019/24047 Başvuru Numaralı Kararı

“Kaba yemde bile ithalata bağımlıyız”

Türkiye’nin tarım üretiminin talebe cevap vermediğini ve oluşan açığın ithalatla kapatılmaya çalışıldığını belirten CHP Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal, “Geçen yılın ilk 7 ayında 13 milyon ton tarımsal ürün ithal ederken bu yıl aynı dönemde 23 milyon ton ithalat gerçekleştirdik. Mera alanlarını ıslah edemiyoruz, hayvancılıkta ihtiyacımız olan kaba yemde bile ithalat yapıyoruz” dedi.

ALİ ŞAHİN/BURSA

Türkiye’de tarımsal üretim konusundaki ithalat bağımlılığı TÜİK verileri ile de gözler önüne serilirken Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Üyesi, CHP Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal konuya ilişkin rakamları paylaştı. Dünya piyasalarında çoğu tarım ürünüde fiyatların gerilediğini anımsatan Sarıbal, “Türkiye’de döviz kurunun baskılanması, gümrük vergisinin bazı ürünlerde sıfırlanması ithalatın ucuzlamasına neden oldu. Ayrıca Rusya ve Ukrayna arasındaki savaş nedeniyle oluşturulan tarım koridoru ithalat koridoru halini aldı. İthalat bu sebeplerle ucuzladığı için bazı tarımsal ürünlerin üretim maliyeti ithalat fiyatını aştı. Şu anda ülkemizde kendi ihtiyacımızı karşılayamadığımız birçok ürün bulunuyor. Mesela ekmeklik buğday ihtiyacımızın sadece yüzde 79,9’unu, Arpa ihtiyacımızın yüzde 66’sını üretebiliyoruz” dedi. Tarımsal ürünlerde fiyatlamanın özel şirketlerin eline bırakıldığını belirten Sarıbal, “Son 20 yılda 27 milyon dönüm arazi ve 600 bin çiftçi üretimden çıktı. Talep ve üretim birbirini tutmuyor. Tarımsal girdiler tamamen ithalata dayalı ve üretim maliyeti artıyor. Bu şartlar altında desteklenmesi gereken çiftçiler özel şirketlerin insafına bırakılıyor. Birkaç üründe tavsiye fiyatı belirleniyor ama genelde fiyatı özel şirketler belirlediği için

Çiftçi mağdur oluyor. Bu yılın ilk 7 aylık döneminde tarımsal ürünlerde ithalat rekoru kırdık. Geçen yılın ilk 7 ayında 4 milyon 462 bin ton olan buğday ithalatımız bu yıl aynı dönemde 8 milyon 417 bin tona ıktı. Arpa'da 911 bin ton olan ithalat 1,5 milyon tona yükseldi. Geçen yılın ilk 7 ayında 13 milyon ton tarımsal ürün ithal ederken bu yıl aynı dönemde 23 milyon ton ithalat gerçekleştirdik" diye konuştu.

"Mera alanları ıslah edilmiyor"

iftiye verilen desteklerin kapsamının ve btcedeki payının da artırılması gerektiğini vurgulayan Orhan Sarıbal, "tarımda yeni iř yılına girerken geçen yıla göre artan bir girdi maliyeti ile karşılaşacak bir üreticimiz olacak. Bu da Ekim ayı itibarıyla fiyatlara yükseliş anlamında yansıyacak. 2024'te gıda çok daha pahalı bir hal alacak. Desteklemeler bu şekilde ihtiyaa cevap vermezse köylerde kimse kalmayacak. Çiftçinin geliri Avrupa'daki çiftçilerin 10'da biri kadar. Ayrıca ıkarılan çeşitli kanun ve yönetmeliklerle tarım alanlarında yapılaşmanın da nnn açıldığı dönemler gördük. Orman, mera ve ayır alanlarında da ciddi bir talan söz konusu" dedi. Dünyanın hiçbir noktasında kaba yeme dayalı olmayan hayvancılığın sürdürülebilir olmadığının altını çizen Sarıbal, "Bizim lkemizde yılda 27 milyon ton yem üretiliyor. Hayvancılık tamamen endüstriyel üretime muhtaç edilmiş durumda. Yıllık 70 milyon ton civarı kaba yeme ihtiyaı olan ülkemizde üretimimiz 55 milyon ton dolayında. Bu alanda da ithalata bağımlıyız. Ayrıca mera alanlarının ıslahı konusunda da oldukça gerideyiz. Toplam envanterdeki mera alanının 15 milyon dönümü sadece ıslah edilmiş" ifadelerini kullandı.

At ve eşek eti iddialarına sessiz kaldılar. Gazeteciler soruyor Tarım Bakanlığı'ndan ses çıkmıyor

At eti, eşek eti gibi hileli gıda ürünleri üreten firmaları 18 aydır ifşa etmeyerek vatandaştan gizlediği iddia edilen Tarım ve Orman Bakanlığı'nın iddialara karşı sessiz kalıp açıklama yapmaması dikkat çekti.

YENİÇAĞ

Artan enflasyon ve ekonomik kriz sebebiyle artan et fiyatları, halkı içerisinde ne olduğu bilinmeyen ucuz etleri satın almaya itiyor. Tarım ve Orman Bakanlığı, içinde at eti, eşek eti ve çeşitli zararlı maddeler bulunan ürünleri et niyetine satan firmaları, iddiaya göre 18 aydır ifşa etmeyerek halktan gizliyor.

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın at, eşek etine yönelik ağır iddialar karşısında konuyla ilgili kamuoyuna bir açıklama yapmayarak sessizliğe bürünmesi dikkat çekiyor.

YILDA İKİ DEFA YAYINLANMASI GEREKEN TAĞŞIŞ LİSTESİ 18 AYDIR VATANDAŞTAN GİZLENİYOR

Milli Gazete'den Sadettin İnan'ın haberine göre, Tarım ve Orman Bakanlığı, teamüllere göre yılda en az 2 defa yayınlaması gereken gıdada taklit ve tağşiş listesini 18 aydır yayınlamayarak, hileli gıda üreten firmaları halktan ve kamuoyundan saklaması tepkilere neden oluyor.

BAKANLIĞIN DENETİMLERİNDE AT EŞEK ETİNE YÖNELİK TESPİTLERDE BÜYÜK ARTIŞ!

Yaşanan hayat pahalılığından dolayı hileli gıda üretimlerinde ciddi artışların olduğu kaydedilirken, Bakanlığın yaptığı denetimlerde de özellikle at ve eşek eti kullanımına yönelik tespitlerin arttığı kaydediliyor.

Kamuoyunda hileli gıdalara yönelik endişe giderek artarken, Bakanlığın halk sağlığını tehlikeye atan firmaları ifşa etmemesi, durumu daha da vahim hale getiriyor. Milli Gazete'nin 19 Eylül'de yaptığı haberde '**Ne yediğimizi bilmiyoruz**' manşet haberi ile vatandaşın 18 aydır gizlenen denetim sonuçlarıyla ilgili skandalı gündeme getirirken, Tarım ve Orman Bakanlığının at, eşek eti iddialarına sessiz kalarak, kamuoyuna hiçbir açıklama yapmaması hileli gıda üretimine yönelik endişeleri daha da artırdı.

İBRAHİM YUMAKLI, KENDİSİ İLE ÇELİŞİYOR

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, hileli gıda üreten firmalara göz açtırmayacaklarını ve yasalar çerçevesinde gerekli yaptırımları uygulamaya devam edeceklerini belirtirken, söz konusu denetim sonuçlarının millettten gizlenmesi gıda denetimlerinde yaşanan çelişkiyi ortaya koyuyor.

HİLELİ GIDA ÜRETEN FİRMALARIN İFŞA EDİLMEMESİ GIDADA ETKİN BİR DENETİMİ ORTADAN KALDIRIYOR

Bakanlığın gıda denetimlerinde tespit ettiği hileli gıda üreten firmaları ifşa etmeyerek, 'millettten gizlemesi' gıdada etkin bir denetimi de ortadan kaldırıyor.

Kuru soğan ihracatına yeni düzenleme

31 Ekim 2023 tarihine kadar firmalar sahip oldukları kota kadar ihracat yapabilecek. Ali Ekber Yıldırım, düzenlemenin ne anlama geldiğini aktardı...

Ali Ekber YILDIRIM

İhracatı kayda bağlı mallar listesinde yer alan kuru soğan ihracatında yeni bir düzenleme yapıldı. 31 Ekim 2023 tarihine kadar firmalar sahip oldukları kota kadar ihracat yapabilecek.

Kota, 2020 ile 2022 yılları arasında firmanın yaptığı ihracatın 3'te 1'inin yüzde 22'si olarak hesaplanıyor. Biliyorum formül biraz karışık. Şunu demek istiyorlar; 2020 - 2022 yılları arasında yaptığınız ihracatın yüzde 7,33'ü kadar kuru soğan ihracatı yapabilirsiniz.

İhracat için Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri'ne başvurmanız gerekiyor.

İhracatçılara göre, bu formülle kafalar karıştırılıyor. Aslında "ihracat yapmayın" deniliyor.

Bankalar tüketicide frene bastı, ticari ivme kazanıyor

Kredi büyümelerinde Merkez Bankası ve yeni ekonomi yönetiminin sıkı para politikasının izleri görülmeye başladı. Merkez Bankası verilerine göre 13 haftalık yıllıklandırılmış kur etkisinden arındırılmış ticari kredi büyümesi 10 haftanın ardından çift haneye yükseldi, tüketici kredileri kamuda durdu sektörde yüzde 20'nin altında geldi.

ŞEBNEM TURHAN

Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonrasında yeni ekonomi ve Merkez Bankası yönetiminin uyguladığı parasal ve miktarsal sıkılaştırma politikaları kredi alanında da kendini gösteriyor. Özellikle hem Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in hem de Merkez Bankası metinlerinde dikkat çekilen tüketici kredilerindeki yavaşlama dikkat çekiyor. Seçici kredi ve miktarsal sıkılaştırma adımlarıyla ticari krediler ivme kazandı. Buna karşılık kredi ve mevduat faizlerinde yükseliş de sürüyor. 10 haftanın ardından ticari kredi büyümesi yüzde 11,29 ile çift haneye çıktı, tüketici kredi büyümesi yüzde 17,23 ile yüzde 20'nin altına indi.

Seçici ve miktarsal sıkılaştırma adımları

Merkez Bankası verilerine göre 15 Eylül haftası itibariyle ticari kredi faizi bir haftada 205 baz puan artarak yüzde 42,92'ye çıktı, ihtiyaç kredi faizi 91 baz puan düşerek yüzde 58,8'e indi, taşıt kredi faizi 112 baz puan artışla yüzde 47,48'e, konut kredi faizi de 284 baz puanlık yükselişle yüzde 41,69'a çıktı. 3 aya kadar vadeli TL mevduat faizi de 100 baz puanlık artışla yüzde 41,87'ye ulaştı. Merkez Bankası'nın politika faizinde 4 toplantıda yaptığı 2150 baz puanlık artışlarının yanı sıra seçici ve miktarsal

sıkılaştırma adımları da faizlerdeki yükselişte etkili oldu. Merkez Bankası kredi büyümesine göre menkul kıymet tesisi kapsamında yüzde 3 olan ticari krediler için aylık büyüme sınırını yüzde 2,5, taşıt kredilerinde ise yüzde 3 olan büyüme sınırını yüzde 2'ye indirdi. Ticari kredilerde ihracat, yatırım, tarım ve esnaf kredileri hariç tutuldu. Reeskont kredi limitleri artırıldı, ticari kredi faizinde menkul kıymet tutma zorunluluğu için alt sınır kaldırıldı.

10 haftanın ardından ilk kez çift haneli büyüme

Kredi büyümeleri de ekonomi yönetiminin istediği istikamete evrilme işaretleri vermeye başladı. Merkez Bankası verilerine göre toplam kredi büyümesi 13 haftalık yıllıklandırılmış kur etkisinden arındırılmış olarak yüzde 20,46'ya yükseldi. Bir önceki hafta yüzde 18,89 seviyesinde olan büyüme hızlandı. Bu hızın kaynağı ise ticari kredilerdeki büyüme oldu. 15 Eylül haftasında 13 haftalık yıllıklandırılmış kur etkisinden arındırılmış ticari kredi büyümesi yüzde 11,29'a yükseldi. Bir önceki hafta büyüme hızı sadece yüzde 8,11 seviyesinde bulunuyordu. 10 haftadır ise toplam ticari kredi büyümesi tek haneli seviyelerdeydi. Ticari kredi faizleri de 15 Eylül haftasında bir önceki haftaya göre 205 baz puan artarak yüzde 42,92'ye yükseldi. Politika faizinde 21 Eylül'de yapılan artış ticari kredi faizinde yükselişin süreceğinin de işareti. Ticari kredi faizinde artış olsa da seçici kredi politikasıyla hem özel hem de kamu bankalarında ticari kredilerde büyüme hızlandı. Bu ivme kamu bankalarında daha çok dikkat çekiyor. Merkez Bankası verilerine göre kamu bankalarında 13 haftalık yıllıklandırılmış kur etkisinden arındırılmış ticari kredi büyümesi yüzde 25,73'e çıktı. Haftalık ticari kredi büyümesi geçen aylarda yüzde 20'nin altına gerilemişti. Son haftalarda ise yeniden hız kazandı. Özel bankalar ticari kredilerde haziran sonundan bu yana küçülmeye gidiyor. Ancak özel bankaların bu tavrı 15 Eylül haftası itibariyle değişim gösterdi. 15 Eylül'de özel bankalarda ticari kredi daralması yüzde 4,63'e geriledi. Bir önceki hafta yüzde 8 seviyelerinde bulunuyordu.

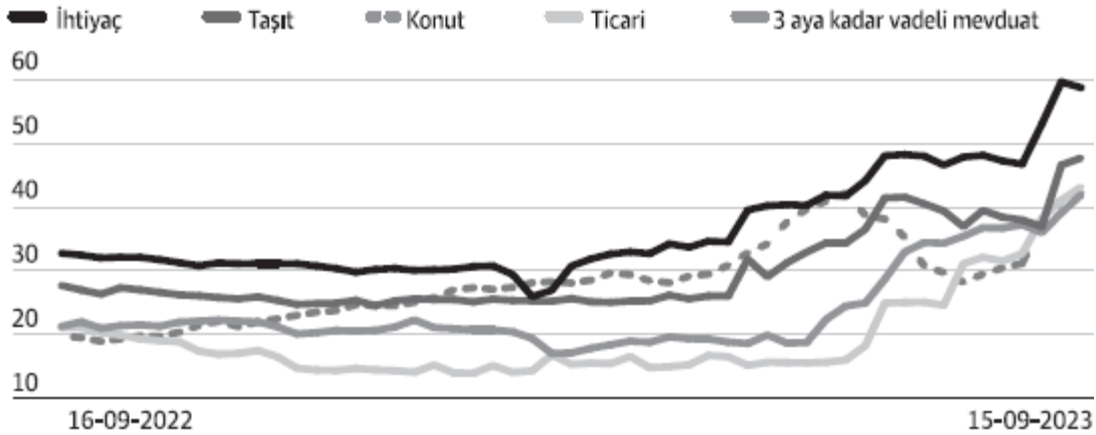
Tüketici kredileri arasında ihtiyaç kredi faizi uzun süredir yüksek seyrederken bankaların da en fazla ağırlık verdiği krediler arasında geliyordu. 70 bin liraya kadar menkul kıymet tutma zorunluluğu kapsamı dışında kalan ihtiyaç kredilerinde bankacılık sektörü aylık yüzde 5,75'e kadar varan faiz oranları uyguluyor. Merkez Bankası ortalama verilerine göre ihtiyaç kredi faizi yıllık yüzde 58,8 seviyesinde. Ancak ihtiyaç kredisinde hızlı büyüme ekonomi yönetimi ve Merkez Bankası'nın arzu ettiği bir durum değil. Bozulan enflasyon beklentileri talebin öne çekilmesi ithal mallara ilgi cari açığı ve talep enflasyonunu olumsuz etkiliyor. Bakan Şimşek de kredi kartlarında ve tüketici kredilerindeki artışa dikkat çekerek özellikle taşıt kredilerinde de bir düzenlemeye gideceklerinin sinyalini vermişti. Bankacılık sektöründe Merkez Bankası verilerine göre 13 haftalık yıllıklandırılmış arındırılmamış olarak tüketici kredi büyüme 15 Eylül haftasında yüzde 17,23'e geriledi. Önceki haftalarda yüzde 20'nin üzerinde seyreden büyümede sert bir frene basıldı. Özellikle kamu bankaları tüketici kredilerinde resmen durdu. 15 Eylül haftasında Merkez Bankası verilerine göre kamu bankalarında 13 haftalık ortalama tüketici kredi büyümesi sadece yüzde 0,17 oldu. Önceki haftalarda yüzde 5'in üzerinde büyüme oranları bulunuyordu. Özel bankalar

da kamu bankaları kadar olmasa da tüketici kredi büyümesinde yavaşladı. Verilere göre özel bankalarda 13 haftalık yıllıklandırılmış arındırılmamış tüketici kredi büyümesi yüzde 29,64'e geriledi. Geçen haftalarda yüzde 30'un üzerinde hızlı bir artış yaşanıyordu.

Sektörde toplam krediler 10.5 trilyon liraya yükseldi

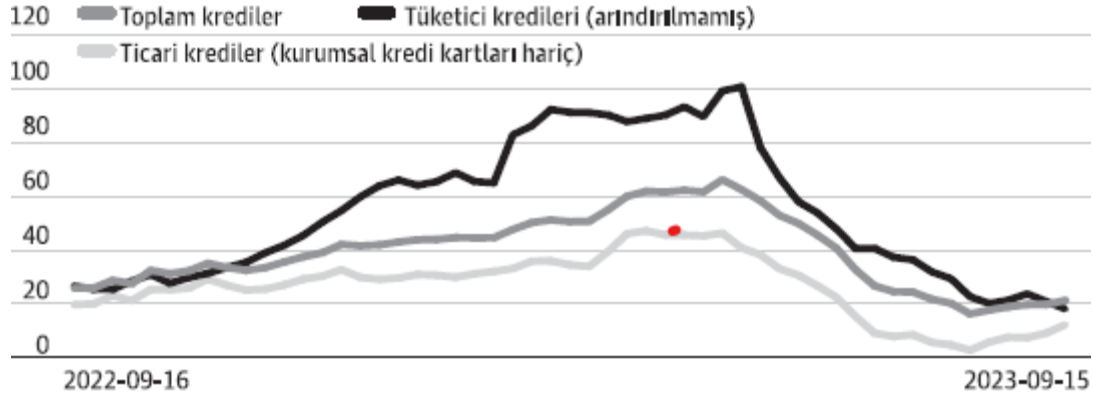
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayımlanan haftalık bültene göre, sektörün kredi hacmi 15 Eylül itibarıyla 40 milyar 161 milyon lira arttı. Söz konusu dönemde toplam kredi hacmi 10 trilyon 463 milyar 132 milyon liradan 10 trilyon 503 milyar 294 milyon liraya yükseldi. Bankacılık sektöründeki toplam mevduat da (bankalar arası dâhil) geçen hafta 163 milyar 560 milyon lira arttı. Söz konusu haftada yüzde 1,3 artan bankacılık sektörü toplam mevduatı, 13 trilyon 196 milyar 609 milyon lira oldu. Verilere göre, tüketici kredileri tutarı, 15 Eylül itibarıyla 8 milyar 416 milyon lira azalışla 1 trilyon 429 milyar 381 milyon liraya geriledi. Söz konusu kredilerin 446 milyar 640 milyon lirası konut, 86 milyar 805 milyon lirası taşıt ve 895 milyar 936 milyon lirası ihtiyaç kredilerinden oluştu. Söz konusu dönemde taksitli ticari kredilerin tutarı 5 milyar 411 milyon lira artarak 1 trilyon 209 milyar 985 milyon liraya yükseldi. Bankaların bireysel kredi kartı alacakları ise yüzde 0,4 artışla 928 milyar 327 milyon liraya çıktı. Bireysel kredi kartı alacaklarının 424 milyar 257 milyon lirası taksitli, 504 milyar 71 milyon lirası taksitsiz oldu.

Bankaların kredi ve mevduat faiz oranları (Ortalama, %)

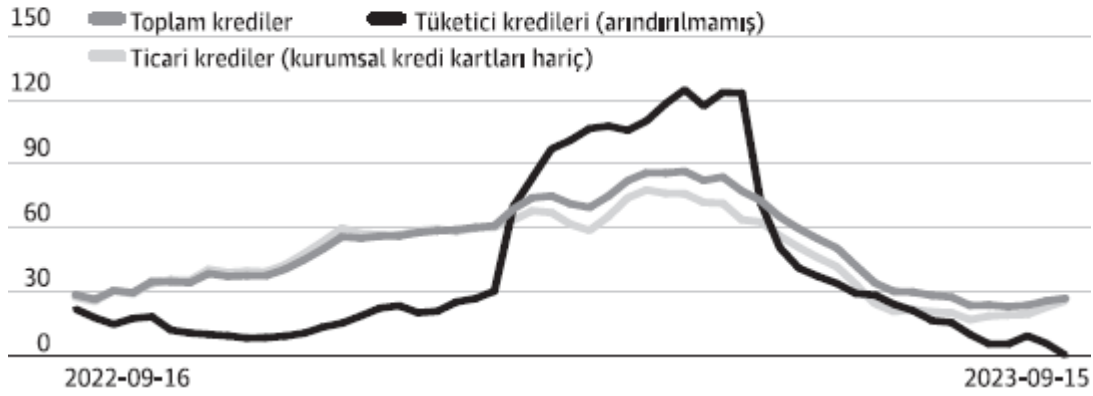
Sektörde kredi büyüme hızları

13-haftalık yıllıklandırılmış büyüme, kur etkisinden arındırılmış

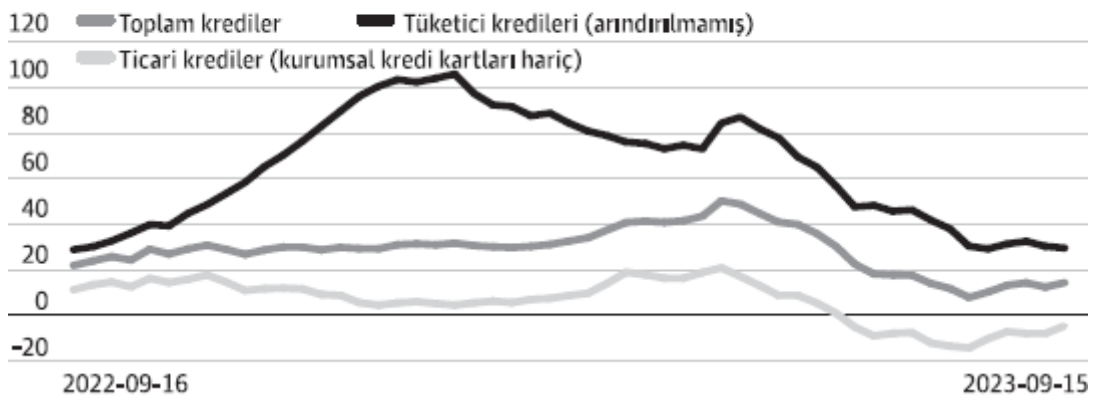
Kamu bankaları kredi büyüme hızı

13-haftalık yıllıklandırılmış büyüme, kur etkisinden arındırılmış

Özel bankalar kredi büyüme hızı

13-haftalık yıllıklandırılmış büyüme, kur etkisinden arındırılmış

TCMB, reeskont faiz oranlarını yükseltti

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tebliğiyle reeskont işlemlerinde iskonto faiz oranı yıllık yüzde 30,75'e çıkarıldı.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası(TCMB), reeskont işlemlerinde uygulanacak iskonto ve avans faiz oranlarını 500 baz puan yükseltti.

TCMB'nin konu ile ilgili Tebliği Resmi Gazete'de yayımlandı.

Tebliğe göre, vadesine en çok 3 ay kalan senetler karşılığında yapılacak reeskont işlemlerinde uygulanacak iskonto faiz oranı yıllık yüzde 30,75, avans işlemlerinde uygulanacak faiz oranı ise yıllık yüzde 31,75 olarak tespit edildi.

1 Eylül 2023 tarihinden bu yana reeskont işlemlerinde oran yüzde 25,75, avans işlemlerinde oran ise yüzde 26,75 olarak uygulanıyordu.

Faiz oranları bugünden itibaren yürürlüğe girdi.

TEPAV 2024'te enflasyonu yüzde 39, büyüme 2,9 tahmin etti

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) düzenli olarak yayımlamayı planladığı Türkiye'nin Ekonomik Görünümü Raporunun ilkinin tanıttı.

Mehmet KAYA - ANKARA

TEPAV Ekonomik ve Yapısal Politikalar Merkezi Direktörü Burcu Aydın Özudoğru tarafından Ömer Faruk Can ve Yağmur Uzunırmak katkısıyla hazırlanan raporda, enflasyonun 2023'i yüzde 66 ile kapattıktan sonra, 2024'ün Mayıs ayında yüzde 75'leri görerek takip eden dönemde baz etkisiyle de gerileyip yıl sonunda yüzde 39'a ineceği tahmini yapıldı. 2025 enflasyonu ise yüzde 26 olarak tahmin edildi. Rapor, genel olarak üretim tarafında soğumaya işaret ederken, PMI, sanayi üretimi, tüketici güveni ve tüketime yönelik verilerin aşağı yönlü olduğu kaydedildi.

Mevcut görünümde, enflasyon hedeflerine yakınsama için politika faizinin 2023 içinde yüzde 40, 2024'ün ilk aylarında yüzde 45'lere kadar yükseltilmesi gerekebileceği de rapora yansdı. Raporun tanıtım toplantısına TEPAV direktörleri Güven Sak ve Fatih Özatay da katıldı.

TEPAV raporu, IMF ve uluslararası kuruluşların kullandığı bir yöntemle oluşturulan model çerçevesinde oluşturuldu. Mevcut para politikasında kademeli faiz artışı, kamu maliyesinde harcamalar nedeniyle genişlemeci, finans politikasında kontrollerin devamı ve yapısal reformların sınırlı olduğu politika çerçevesinin devam edeceği, kesilmeyeceği varsayımı altında tahminler ve olası gelişmeler oluşturuldu.

Buna göre, enflasyon hedeflerine uyumlu şekilde ekonomik gelişmelerin politika faizinin 2023 içinde yüzde 40, 2024 için ise yüzde 45'lere kadar yükseltilmesinin gerekebileceği vurgulandı. Sanayide yavaşlamanın süreceği, tüketimin görece yüksek kalacağı, işsizliğin yüzde 2024 ve 2025'te sırasıyla yüzde 11,7 ve yüzde 12,8 ile artışını sürdüreceği hesaplandı.

2024 büyüme tahmini OVP hedefinin altında

TEPAV raporunda, 2023 için büyüme 3,7, 2024 için yüzde 2,9 ve 2024 için yüzde 3,4 tahmin edildi. Bu tahminlerin tamamı, OVP'de öngörülen aynı sırayla yüzde 4,4, yüzde 4 ve yüzde 4,5 hedeflerinin altında kaldı. Raporda, iç talepteki daralma bazıları olarak büyümenin 2023 ikinci yarısından itibaren yavaşlayacağı, dış talebin düşük kalacağı; 2024'te de dış talebin düşüklüğü, sıkı para politikası ve sınırlı bir dış finansmana bağlı olarak tahminlerin yapıldığı vurgulandı. Büyümeye yönelik 2024'teki görünüme çeyreklik bazda; birinci çeyrekte yerel seçim kaynaklı aktivitenin bir miktar canlanacağı, ikinci ve üçüncü çeyrekte reel pozitif faiz kaynaklı bir daralma görüleceği ve dördüncü çeyrekte yatay seyir olacağı tahminine yer verildi. Net ihracatın 2023'te büyümeyi aşağı çekeceği ancak, 2024'teki 2,9'luk büyümeye stoklar dışındaki ihracat, tüketim ve yatırımların pozitif katkı vereceği tahmin edildi.

Cari açık ve kamu maliyesi

Raporda, cari işlemler açığına, borç stokuna ve bütçe açığına dikkat çekildi. Rapora göre, harcama kaynaklı olarak bütçe açığı artışını sürdürecektir. Bütçe açığının GSYH'ye oranı 2023'te yüzde 4,4'e ulaştıktan sonra 2024'te yüzde 3,9'a düşecek. Toplam kamu açığı ise OVP tahmininden daha yüksek olarak, 2023'te GSYH'nin yüzde 7,1'i. 2024'te ise yüzde 8'i olacağı tahmini yapıldı. Bu tahminin vergi gelirlerinin OVP'de öngörülene göre daha zayıf kalacağı ve faiz giderlerindeki artış varsayımına dayandığı belirtildi. Ayrıca, bankaların sabit faizli kamu tahvili tutma zorunluluklarının gevşetilmesi ve devlet iç borçlanma faiz oranlarının yükseleceği öngörüsüne de raporda yer verildi.

Merkezi yönetimin borç stokunun GSYH'ye oranı 2022'deki yüzde 27'lik seviyesinden, 2023'te 34'e, 2024'te 40'a ve 2025'te yüzde 44'e kadar yükselebilecek. Burcu Aydın Özudoğru, kamunun döviz cinsinden borcunun yüksekliğine de işaret ederek bunun risk unsuru olmayı sürdürdüğünün altını çizdi.

Cari işlemler açığının iç talepteki daralmaya paralel azalması yönünde tahmin yapılan raporda, 2025'e kadar açığın GSYH'ye oranının yüzde 3,6 dolayına kadar gerilebileceği belirtildi.

Olumlu ve olumsuz sapmalara yol açabilecek unsurlar

Raporda, tahminleri aşağı yönlü olarak etkileyebilecek riskler, para politikasının etkinliği ve bağımsızlığı, dış finansmana erişim ve kamu mali dengelerinde bozulma olarak sıralandı. Buna karşılık, görünümdeki tahminleri yukarı yönlü olumlu yönde

değiştirebilecek unsurlar da TL'ye güven (artışı), yurt dışından yüksek finansman ve yapısal reformlar yapılması olarak sıralandı.

"Faiz daha yüksek oranlı artırılırsa, zirve noktası daha düşük olur"

Toplantıda, Merkez Bankası'nın faiz artışına görece daha düşük baz puanlarda artırması ile başlayan tartışma da gündeme geldi. Fatih Özatay, politika değişikliği ve dönüşümün olduğu bu ortamda, faizlerin güçlü biçimde artırılmasının, kademeli artışa kıyasla enflasyonu daha hızlı aşağı çekeceği ayrıca kademeli artışa kıyasla politika faizinin yükseltilmesi gerekecek noktanın-zirve noktasının daha aşağıda gerçekleşebileceğini savundu.

"Mevcut politikalar değişmezse kurda bir sıçrama görülmüyor"

Güven Sak, raporun uygulanan politika çerçevesinden sert bir sapma olmaması halinde kurda ve borç seviyelerinde çok güçlü bir sıçramanın olmayacağı sonucuna vardığını belirtti. Mevcut ekonomi politikasına desteğin varlığına işaret eden Güven Sak, "Bu görünüm, mevcut açıklanan politikalara göre bir görünüm ve kur şoku yok. Hatta pozitif etkilere açık bir durumu gösteriyor" dedi.

Özüdoğru, ücret ve sosyal güvenliğe vurgu yaptı

Raporu hazırlayan Burcu Aydın Özüdoğru da raporu tanıtırken, genel ekonomik çerçeveye etki edebilecek unsurlardan birinin sosyal güvenlik sistemi olduğunu, sağlık harcamaları ve aktif-pasif dengesi açısından sürdürülebilirlik konusunda riskler bulunduğunu, yine sosyal güvenlik alanında prim yükünün yüksekliliğinin bir sorun olduğunu kaydetti. Özüdoğru ayrıca yüksek kamu ücretine yönelik adımların dikkatle izlenmesi gereğine işaret etti.

Kamu maliyesi yönünde, harcama kısılmasına yönelik alanın darlığına değinen Özüdoğru, vergi gelirleri tarafında, servet vergisi, finansal getirilerdeki vergilerin genel vergi gelirleri içinde çok küçük olduğunu, vergi reformu ve o arada kamuoyunda "nereden buldun" düzenlemesi olarak adlandırılan kaynak sorgulamasının getirilmesinin yararlı olabileceğini belirtti.

	2023	2024	2025
Büyüme	3,7	2,9	3,4
TÜFE	66	39	26
İşsizlik	10,2	11,7	12,8
Bütçe açığı	7,1	8	5,5
Borç yükü /GSYH	34	40	44
Cari işlemler açığı /GSYH	4,4	3,9	4,6
Olası politika faizi	40	45	

Mansur Yavaş'ı engellemek adına 30 milyon insanın sağığı tehlikede

Mansur Yavaş, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın onayladığı, ancak belediye meclisinin fonu reddetmesi nedeniyle Tatlar Atıksu Arıtma Tesisi'nin yapılamamasının 30 milyon insanın sağığını tehdit ettiğini söyledi.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş, Tatlar Atıksu Arıtma Tesisi'nin kapasite yetersizliği nedeniyle ciddi bir tehlike ile karşı karşıya kaldığını söyledi. Bölgede incelemelerde bulunan Yavaş, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın projeyi onaylamasına rağmen, belediye meclisinin istenen fonu reddettiğine dikkat çekerek **"Su Arıtma Projesi'ni engelleyerek 30 milyonun sağığını hiçe sayıyorlar"** dedi.

Gazeteilksayfa'dan Faruk Gökyurt'un haberine göre; Yavaş, **"30 milyon vatandaşın sağığı için bu projenin gerçekleşmesi gerekiyor. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından onaylanmış bir proje fakat, belediye meclisi proje ile alakalı bulduğumuz fonu onaylamıyor. Anladığım şu ki Mansur Yavaş'ı engellemek adına 30 milyon vatandaşımızın sağığını hiçe sayıyorlar"** ifadelerini kullandı.

"30 MİLYON İNSANIN SAĞLIĞIYLA OYNANIYOR"

Tesisin arıtma kapasitesinin acilen artırılması gerektiğini söyleyen Yavaş, **"Tesis kapasitesi yetersiz. Atık sular arıtılmadan Ankara Çayı'na gidiyor. Daha sonra**

da Sakarya Nehri'ne gidiyor. En önemli hususlardan bir tanesi ise arıtma tesisinden arıtılamayan sular Sakarya Nehrine deşarj oluyor. Sadece Ankara değil İstanbul halkını da bu sorun ilgilendiriyor. 30 milyon insanın sağlığıyla oynanıyor" dedi.

Sincan, Yenikent ve Polatlı ilçelerindeki yerli halkın atık suları kullandığını belirten Yavaş, "Halk buralardan sulama yapıyor. Sebze-meyve üretiliyor. Bu üretilen ürünler Ankara ve çevre ilçelere gönderiyor. İnsan sağlığıyla oynanıyor" diye belirtti.

Arıtılan su (sol) / Deşarj edilen su (sağ)

"2024 YILINA KADAR PROJENİN BAŞLAMASI MÜMKÜN DEĞİL"

Yavaş, Tatlar Atıksu Tesisi'nin kapasitesinin yetersiz olduğunu ve bir an önce genişletilmesi gerektiğini kaydetti.

Tesisin 2010 yılında kapasite sorunu ortaya çıktığını belirten Yavaş, şunları söyledi:

"2019 yılında biz bu durumun farkına vardık. Acilen bu tesis hakkında çalışmalara başladık. 2020 yılında proje ihalesine çıkıldı. 2023 yılında ÇED raporunu aldık. Yatırım programına alındı. 2 ayrı kurumdan 135 milyar dolar kredi aldık. Belediye Meclisinden Tatlar Atık Su Arıtma Tesisi dış finansman (kredi) onaylanacak. Kredinin onaylanmasını bekliyoruz. 2024 yılına kadar bu projenin başlamasına da mümkün değil. 30 milyon nüfusu ilgilendiren projeyi reddettiler. Belediye yönetimini 30 milyon insanın sağlığıyla oynanıyor. Atık suyun arıtılma imkanı şu an yok."

Yavaş, Tatlar Atık Su Arıtma Tesisi kredi talebi görüşmelerinin devam ettiğini belirterek, "Haziran 2023 tarihinde komisyona gönderildi. Temmuz 2023'te reddedildi. Sonra kararı veto ettim. Ağustos ve Eylül ayında yine ertelendi" ifadelerini kullandı.

"REDDEDERSE CUMHURBAŞKANINDAN GÖRÜŞME TALEP EDERİZ"

Proje istenen dış finansman talebinin Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından reddedilmesi halinde yetkililerle görüşeceğini dile getiren Yavaş, "Finans kuruluşlarından onay alınacak. Belediye Meclisinden onay alınacak. Belediye Meclisi reddederse. Sayın Cumhurbaşkanından görüşme talep ederiz" dedi.

Tarımda önemli bir başlangıç

Rüştü BOZKURT

28 Eylül 2023 Perşembe

✓ “Tarım ve hayvancılık konusunda bir şeyler yapmak için atılan adımları olumlu karşıladığımı belirtmek isterim. İşe bir yerden başlamak gerektiğini hepimiz biliyoruz; **“Çarşı her şeye karşı”** mantığının tutsağı olmamak gerektiğinin de farkındayız”

Tarım ve hayvancılıkta ilgi alanımı bilen çok sayıda insanımız Bakanlık ile TÜİK arasında **“envanter yapılmasına ilişkin sözleşme imzalanması”** haberini ilettiler. Haberi iletenlerin bir bölümü de 15 Haziran 2023 günü yazdığım açık mektubu anımsattı; envanter yapılması konusunda atılan adımı nasıl değerlendirdiğimi sordu.

Tarım ve hayvancılık konusunda bir şeyler yapmak için atılan adımları olumlu karşıladığımı belirtmek isterim. İşe bir yerden başlamak gerektiğini hepimiz biliyoruz; **“Çarşı her şeye karşı”** mantığının tutsağı olmamak gerektiğini söylemek bile fazladan bir iş.

İyi niyetli girişimlerin bir yere varması için hepimiz gücümüz yettiği kadar yardımcı olmalıyız; eteklerimizdeki taşı dökmeliyiz.

Bakana yazdığım açık mektupta, envanter konusu başta olmak üzere **“bakış açımızı”** neden sorgulamamız gerektiğini de anlatmıştım.

Bu yazıda tarımsal üretimde sakıncalı bulduğum bir konuda düşündüklerimi paylaşmak istiyorum : Küçük aile işletmelerine yaygın biçimde geri dönüş yapılmasını isteyen görüşler yanlıştır. Kırsal kesime geri dönüş umutlarını pompalayarak toplumun ilgisini ve enerjisini boşa harcamak anlamlı değildir.

Dünün koşullarına geri dönülemez

Tarım ve hayvancılıkta da, diğer üretim alanlarında olduğu gibi **“zamanın ruhunu”** belirleyen **“iç ve dış koşullar”** değişmiştir:

1• Zihnimiz, bütün insanlık tarihi boyunca, çıplak gücümüzle yapamadığımız işleri, aklımızı kullanarak bulduğumuz araç ve metotlarla yapabilme olan **teknolojinin kaldırıcı** olmuştur. Bugün ise teknoloji, insan **zihninin kaldırıcı** haline gelmiş, etki

alanını genişletmiştir. Herhangi bir üretim alanında düzenleme yaparken, teknolojinin bu nitelik dönüşümünü gözetmez, olası etkilerini hesaba katmazsak başarı üretemeyiz. Tam tersine gelenek taassubu ya da iyi niyet konforuyla kaynaklarınızı israf ederiz.

Tohumun toprağa atıldığı günden bu yana toprağın üstünde görünenlere bakarak üretim yapan insan, bugün toprağın bileşenleri ile bitkinin ihtiyacı arasında dengeleri analiz ederek üretim yapıyor; deyim yerindeyse üretimin verimliliği toprağın altını izlemeyle mümkün oluyor. Bu köklü değişimin işletme yapılarına, işlevlerine ve kültürüne etkilerini analiz etmeden; rekabet edebilir ölçek belirlemedeki rolünü hesaplamaadan aldığımız kararlar ne kadar iyi niyetli olursa olsun, yaratmak istediği sonuçlara ulaşmakta zorlanır.

2• Çağımızın en güçlü eğilimlerinden biri kentleşme. Tahmin edilenin de ötesinde iç göçler kadar ülkeler arasında göçler yaşanıyor. Özellikle iç göçler nüfusun hızla kentlere taşınmasına yol açıyor. Bir ülke **“gelişmiş ülkeler”** arasına katıldığında nüfusunun yüzde 10’unu bile kırsal alanda tutamıyor. Bu temel dinamiği karar süreçlerinde kullanmadan tarım alanında atılacak adımların yanlış yöne bizi götürmesi olasılığı yüksektir.

Geçmişte nüfusun yüzde 80’lerini aşan kesim kırsal kesimde çalışırken, var olmak için üretim yapıyordu; nüfus arttıkça var olan topraklar işlendiği gibi, ormanlık alanlar bile baskı altında kalıyordu. Geçimlik aile işletmelerinde **“rekabet baskısı”** yoktu; **“malîyet-odaklı”** hesaplama yapılmazdı. Bugün ise kırsal kesim insanlarına imalat kesimi gibi hizmet kesimi de yeni ve sürekli iş yaratabiliyor. Tarımsal üretimde mevsimsel ve geçici işçilik imalat ve hizmet kesimiyle rekabet edemiyor. Bir çalışanın tarımsal kesimde yıllık toplam geliri, imalat ve hizmet alanında kazandığının iki katına yaklaşmadıkça kırsalda kalıcı olmasını beklememeliyiz. Ayrıca çocukların eğitimi, sosyal yaşam, çekirdek ailenin büyük ataerkil aileden bağımsızlaşması gibi bir dizi etken kırsal kesimde geleneksel bilgi birikimi olan işçiliği hızla yok etmektedir. Açık çalıştaylarda kanıta dayalı olarak bu konuları yoğun biçimde sorgulamalıyız.

3• Toprak mülkiyeti algısı, geçmişte var olma ve varlığını koruma üzerine kuruluydu. Bu algı nedeniyle bugün dahi toprağını sat, kiraya ver ya da ortak ol önerilerini götürdüğünüzde karşılık bulmuyor. Bu toprak birleştirmelerinin önündeki engel. Toprak mülkiyeti ve toprağın işlenmesi hakkının değişen iç ve dış koşullara göre yeniden yorumlanması ve düzenlenmesi gerekiyor. Bu düzenleme yapılmadıkça, toprak özelliklerine göre ürün yetiştirme planlarını hayata taşıma zor olacağı gibi, özellikle de tarımsal işletmelerde **rekabet edebilir ölçek**, rekabet edebilir **teknoloji** ve rekabet edebilir **işletme yönetimi** sorunlarını çözmek de zor.

4• Bugün devlet ve hükümet kararlarıyla **“korumacı önlemler”** almanın ne kadar geçerli olduğu dünyanın her yerinde sorgulanıyor. ABD’nin Çin’le ticareti sınırlamasının kendisinin zararına olacağını önde gelen bütün ekonomistler söylüyor.

Tarımsal üretim ise “**korumacılığın**” en yaygın olduğu alan. Yine de, bağlantı, iletişim-etkileşim, rekabet ve işbirliklerinin teknolojik altyapısı, tarım ve hayvancılıkta da standart, kalite, maliyet konularına dikkat etmeyi gerektiriyor. Mutlak korumacılık giderek zorlaşıyor; uzun soluklu korumacılığı üretkenlik üzerine kurmak gerekiyor. Bu açıdan tarımsal üretimi koruma ve destekleme politikalarını yeniden sorgulamalı ve kurgulamalıyız.

5● Bütün ülkeler varlıklı olmak için değil, var olmak için tarımsal üretim arzını güven altına almak için “**korumacı önlemler**” üretiyor. Bu açıdan “**tarımsal destekler**” hayati önemde. Hayati önemde ama kime ne destek verildiği, hangi sonuçların alındığı, desteklerin verilmiş hedefleri ile yaratılan sonuçlar arasındaki makasın nasıl işlediği konusunda ölçümler yapılması koşuluyla. Destekleri sıkı biçimde gözlemek, izlemek ve açık ortamlarda hesap vermek gerekiyor. Alınan önlemlerin başarılı sonuçlar yaratabilmesinin gerek şartı rekabet edebilir ölçek, teknoloji ve yönetim becerisi ise yeter şartı da ödünsüz gözetim ve denetim yapan mekanizmaları oluşturmaktır.

Gelenek taassubunu kırmalıyız

Hiçbirimiz kendi bilgilerimizin “**mutlak doğru**” olduğunu söylemeyiz, söylememeliyiz. Sahada yaptığımız onlarca gözlem, ülkemizde önyargıların, yerleşik doğruların, kör inançların ve ezberlerin tarım ve hayvancılıkta üretkenliğin düşük olmasına yol açtığını kanıtlıyor.

Zamanın ruhu jeo-stratejik, jeo-politik ve jeo-ekonomik gelişmeler, devlet ve hükümet kararları, emek hareketleri, nüfus dinamikleri, teknoloji ve gelenekler tarafından belirleniyor. Tarımsal üretimde geleneklerimizin geliştirici yönleri ile tutucu yönlerini sorgulama özgüveni göstermeliyiz ki, ezberleri bozabilelim: zamanın ruhuna uygun önlemler geliştirebilelim.

Hep birlikte ülke tarımını adım adım ilerletmeliyiz ki hep birlikte kazanan olalım. Tarım ve Orman Bakanlığı’nın girişimlerini sorgulamak, eksik gördüklerimizi tamamlamak, yanlış gördüklerimizin doğrusunu söylemek; iletişim ve etkileşimimizi yoğunlaştırmak ve yaygınlaştırmak ortak sorumluluğumuz.

Şimdi yeni bir başlangıçtayız; yüzleşme özgüveni göstererek gelişmeyi hızlandırmalı ve güçlendirmeliyiz.

Çocuğunun dondurmayı görmemesi için uğraşmak nasıl bir histir!

Alaattin AKTAŞ

28 Eylül 2023 Perşembe

Günlük yazımı genellikle akşamüstü saatlerinde tamamlar ve hemen hemen her gün yürüyüşe çıkarım. Çoğu kez de Tunalı Hilmi Caddesi'nde bulunan ve yalnızca çay ya da kahve de içebileceğiniz, yemek de yiyebileceğiniz ama daha çok tatlıları ile bilinen bir restoranda arkadaşlarımla buluşur ve birkaç saat sohbet edip eve öyle dönerim.

Tatlılar ve tabii ki dondurma... Yaya kaldırımından geçen çocuklar dondurma bölümüne doğru adeta süner... Acı acı gözlediğim bir durum var; çocuklar öyle yaptıkça bazı anne babalar ya da anneanneler, babaanneler, dedeler çocuklarla dondurma bölümü arasında adeta siper olmaya çalışır. Çocuk bir kere görmüşse zaten istemeye devam eder. Artık ebeveyne düşen çocuğu bir şekilde ikna edebilmek ve oradan hızla uzaklaşmaktır.

Çocukla dondurma arasına siper olmaya çalışmanın en temel gerekçesi para, yalnızca para! Belki sağlık gerekçesiyle de yapıliyordur bu, belki yemek öncesi iştahı kapanmasın diye; ama onlar çok açık ki ikinci planda. Temel sorun para! Bir dondurma parası sonuçta; ama yok işte!

“Parasını ben vereyim de yesin şu çocuk dondurmasını” da diyemezsiniz ki. Hem hangi birine diyeceksiniz; bu dramatik görüntü neredeyse her gün tekrarlanır.

Vatandaş market raflarında neyi inceler?

Eve dönüş saati yaklaşmıştır ve alınması gereken ufak tefek bir şeyler çıkar. Yol üstünde on kadar zincir marketin şubesi var, bunların birine uğrarım.

Bu marketlerde tanık olduğum ve bir dönem pek anlam veremediğim ve hatta yadırgadığım bir davranış vardı, şimdi şimdi daha iyi anlamaya başladım. Vatandaşlar, çoğunlukla da emekliler vitrin bakar gibi market raflarına bakıyor, inceliyor.

Marketler arasındaki fiyat farklarına bakılıyor...

“Şu kağıt havlu falanca markette şu fiyatıydı ama o pakette şu kadar adet vardı, onun kalitesi şöyleydi, buradaki böyle...”

Hesap bitmek bilmez...

“Şu reçel orada 300 gramdı, fiyatı şuydu, burada gramajı böyle, fiyatı böyle, acaba hangisi ucuz, dur bir hesap yapayım...”

Yağ, peynir, zeytin, yumurta, alınabilirse et, yoğurt, süt, meyve- sebze...

Vatandaş hepsi için hesap yapmak durumunda.

Bunun için de raflar uzun uzun inceleniyor, hesap kitap yapılmaya ve en ucuzu, en uygunu bulunmaya çalışılıyor.

Böyle hayat pahalılığı hiç görülmedi

İki kavramı genellikle karıştırırız; enflasyon ve hayat pahalılığını.

Her enflasyon mutlaka hayat pahalılığına yol açmaz ama hayat pahalılığı yaşanıyorsa en azından bir dönem gelir artışından daha fazla enflasyon söz konusu olmuş demektir.

Hayat pahalılığının olmadığı bir tarihten başladığını varsayarak söyleyelim; eğer gelirin enflasyon paralelinde artıyorsa sizin için hayat pahalılığı söz konusu değildir.

Geliriniz 100, fiyatı 100 birim olan bir maldan bir tane alabiliyorsunuz. Fiyat 110’a, gelirin de 110’a çıkmışsa o maldan yine bir tane alabilirsiniz ve hayat pahalılığı yoktur.

Ama fiyat 110 olduğunda gelirin 105’te kalırsa sizin için hayat pahalı hale gelmeye başlamış demektir.

Bu durumun yıllar boyunca sürdüğünü düşünün!

Fiyat artışına yakın, hatta aynı oranda ücret artışı yapıldığı söylenmekle birlikte fiyat artışının sağlıklı ölçülemediğini ya da kasıtlı olarak ölçülmediğini düşünün!

Emekli ev alabiliyordu, şimdi raf inceliyor!

Bundan yirmi-otuz yıl önce emekli olan memur ve işçi emekli ikramiyesi ile iyi kötü bir ev alabiliyordu. Peki şimdi bu mümkün mü? Nerede! Başta ev olmak üzere her şeyin fiyatı tırmanırken emekli ikramiyesi reel olarak geriledi ve makas öylesine açıldı ki şimdi ikramiyesi ile evin belki bir odası alınabilir!

Yıllar yılı büyük kentlere doğru yaşanan göç niye tersine döndü? Büyük kentlerde kiralar son birkaç yıldır ele geçen maaşı neredeyse tümüyle yutar hale geldi. İnsanlar bırakın ev almayı, kirayı bile karşılayamaz oldu.

Üniversiteyi bitirmiş, şanslıysa iş de bulmuş bir genç, İstanbul'da Ankara'da gelirin belki üçte ikisini kiraya ayıracak; kalanla gençliğini mi yaşasın, araba mı alsın, tatile mi gitsin?

Emekliler mi, onların durumunu girişte anlattım. Market market gezip rafları inceleyenler genellikle onlar. Yıllarca çalışmış, bu ülkeye hizmet etmiş insanlar hayatlarının son yıllarını market rafı inceleyerek geçiriyor.

Çocuklar anne babalarını çekiştiriyor; dondurma aldırabilmek için.

Ama biraz sabır, şunun şurasında iki yıl kaldı; 2026'da refaha kavuşacağız!

Hayat pahalılığında yirmi-otuz yıl öncesinden niye daha kötüyüz, işte onu karıştırmayın!

Fiyatlar ve gelir sabitlense...

Mümkün olsa ve bir karar verilse ve denilse ki artık tüm fiyatlar ve gelirler sabitlendi...

Hadi olumlu yönde bir adım daha ilerisini düşünelim; gelirler yüzde 50 artırılarak bu sabitlemeye gidildi.

Hayat pahalılığı geride kalacak mı sanıyorsunuz?

Oturun kendi bütçenizden, harcamalarınızdan yola çıkarak bu soruya yanıt verin!

Aylık geliri 10 bin lira olan bir emekli 15 bin lira almaya başlayınca ya da bir işçi eline biraz daha fazla para geçince artık istediği gibi yaşayabilecek, hatta o bizi kıskanmaktan bir haller olan(!) Alman emeklisi, Alman işçisi gibi hadi yurt dışına değilse de şöyle yurt içine deniz kenarında bir tatil yöresine ve yine beş yıldızlı tatil köyüne değilse de bir pansiyona gidebilecek mi?

Geçelim tatili, yaz geldiğinde köyüne gitmek için yol parasını düşünmekten kurtulabilecek mi?

Bir asgari ücretli artık yüzde 50 zamlı maaş alıyor diye çocuğunun dondurma tezgahına uzanması karşısında ona engel olmaya çalışmak zorunda kalmaktan kurtulacak mı?

Kendimizi kandırmayalım!

28.09.2023

Hayat pahalılığı öylesine bir boyuta ulaştı ve standartlarımızı öyle bir düşürdü ki, yıllar önceki düzeyleri yakalamak hiç mi hiç mümkün görünmüyor.

Nedense aklıma çocukluğumda büyüklerimden çok duyduğum “Allah bugünümüzü aratmasın” sözü geliyor.

Onlar bu sözü daha çok sağlık durumları için kullanırlardı ama galiba bu söz artık ekonomik durum için de sık sık tekrar edilecek.

Kadın girişimciliği yükselen trend

Naki BAKIR

28 Eylül 2023 Perşembe

Son yıllarda kadın girişimciliğinde gözle görülür bir artış yaşanırken, bankaların kendi işini kuran kadınlara sağladığı finansman desteğinin boyutu da anlamlı düzeylere geldi.

Haziran sonu itibarıyla 123 milyar lira dolayında bir kredi bakiyesi bulunan 300 binin üzerindeki kadın girişimci, yeni kurdukları ya da büyüttükleri işlerinde faaliyetlerine devam ediyor.

Çalışanların işteki pozisyonu (nisan-haziran; bin kişi)								
	Toplam		Erkek		Kadın		Kadın oranı (%)	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Ücretli veya yevmiyeli	21.583	22.415	14.620	14.974	6.962	7.440	32,3	33,2
İşveren	1.379	1.472	1.217	1.303	162	169	11,7	11,5
Kendi hesabına	5.072	5.127	4.162	4.147	910	980	17,9	19,1
Ücretsiz aile işçisi	2.732	2.493	829	762	1.902	1.730	69,6	69,4
TOPLAM İSTİHDAMDAKİLER	30.765	31.507	20.829	21.187	9.936	10.319	32,3	32,8

Türkiye Bankalar Birliği'nin (TBB) açıkladığı verilere göre, mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankaları, Nisan-Haziran 2023 döneminde 63 bin dolayında kadın girişimciye 36 milyar TL tutarında kredi kullandı. Böylece kadın girişimcilere kullandırılan kredilerin Haziran 2023 sonu itibarıyla bakiyesi bir önceki çeyreğe göre yüzde 25,8 ve 2022 sonuna göre de yüzde 38,4 artarak 122 milyar 998,8 milyon liraya ulaştı. Haziran sonu itibarıyla açık kredisi bulunan kadın girişimci sayısı 301 bin 794 kişi düzeyinde.

100 kadın girişimciden 60'ı hizmet sektöründe

Kadın girişimcilerin en fazla faaliyet gösterdiği alan perakende ticaret, ulaştırma ve depolama, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri. Kadın girişimci kredilerinde

haziran sonu itibarıyla 59,8 milyar liralık bakiye kredi hacmi ve 181 bin 159 kişilik bakiye kullanıcı sayısı ile bu sektör başı çekiyor.

Buna göre sektör, toplam kredi bakiyesinde yüzde 48,6, kullanıcı sayısında ise yüzde 60 payla ilk sırada. Diğer hizmet faaliyetlerine yönelik kredi kullanan kadın girişimciler 44 bin 68 kişi ile ikinci en büyük grubu oluştururken, kredi bakiyeleri de 11,1 milyar lira düzeyinde bulunuyor.

Buna göre hizmetler alanında faaliyet için kredi kullanan kadın girişimcilerin sayısı 225 bin 227 ile toplam kullanıcıların yüzde 74,6'sına, kredi bakiyeleri de 70,9 milyar lira ile toplam kadın girişimci kredi bakiyesinin yüzde 57,6'sına ulaşıyor. Veriler, sanayici kadın girişimcilerin de azımsanmayacak sayıya ulaştığını gösteriyor. Kredi hacminde 32,7 milyar lira ile ikinci, kullanıcı sayısında ise 28 bin 771 kişi ile üçüncü sırada sanayinin geldiği dikkati çekiyor.

Sektörlere göre kadın girişimci kredileri				
	Kredi bakiyesi (milyon TL)		Bakiye kullanıcı sayısı	
	Aralık 22	Haziran 23	Aralık 22	Haziran 23
Hizmetler*	42.991,1	59.812,5	196.537	181.159
Sanayi	24.552,6	32.683,6	32.391	28.771
Diğer Hizmet Faaliyetleri	5.812,9	11.067,0	49.670	44.068
İnşaat	3.622,0	5.045,4	4.097	4.015
Mesleki, Bilimsel ve Teknik, İdari ve Destek Hiz. Faal.	3.301,6	3.946,5	13.466	12.523
Kamu Yö. Ve Sav., Eğ., İnsan Sağlığı ve Sos. Hiz. Faal.	3.159,1	3.806,6	10.313	10.453
Tarım, Ormancılık ve Bahçecilik	3.046,7	3.563,5	12.012	12.293
Bilgi ve İletişim	840,8	1.271,6	4.221	3.829
Gayrimenkul Faaliyetleri	1.030,6	1.221,0	3.477	3.002
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	495,1	581,0	1.743	1.681
TOPLAM	88.852,6	122.998,8	327.927	301.794
*Toptan ve perakende ticaret, ulaştırma ve depolama, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerini kapsıyor.				

Kredi kullanan kadın girişimcilerin ayrıca mesleki, bilimsel ve teknik, idari ve destek hizmet faaliyetleri, kamu yönetimi ve savunma, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, tarım, ormancılık ve balıkçılık, bilgi ve iletişim, gayrimenkul faaliyetleri ve finansa ve sigorta faaliyetleri alanındaki girişimlerinin finansmanı amacıyla da kredi kullandıkları görülüyor.

En çok Marmara ve Ege'de

Coğrafi bölgelere göre bakıldığında, en çok kadın girişimci kredi bakiyesinin 32,4 milyar lira ile Marmara'da olduğu görülüyor. Bu bölgeyi 19,4 milyar lira ile Ege, 16,9 milyarla Akdeniz, 12,7 milyarla Orta Kuzey Anadolu, 5,9 milyarla Karadeniz, 4,3 milyarla Orta Güney

Kadın girişimci kredilerinin bölgesel dağılımı				
	Kredi bakiyesi (milyon TL)		Bakiye kullanıcı sayısı	
	Aralık 22	Haziran 23	Aralık 22	Haziran 23
Marmara	31.907,8	32.389,1	43.137,0	85.029
Ege	16.845,4	19.411,8	23.193,3	77.577
Akdeniz	15.378,8	16.912,4	21.468,6	51.590
Orta Kuzey Anadolu	11.205,4	12.746,8	16.195,1	43.398
Karadeniz	4.832,9	5.859,5	6.676,3	24.922
Orta Güney Anadolu	3.759,1	4.282,9	4.866,8	18.029
Güney Doğu Anadolu	1.977,9	2.711,3	3.253,0	10.285
Orta Doğu Anadolu	2.029,9	2.469,9	3.138,8	12.363
Kuzey Doğu Anadolu	915,6	961,6	1.079,9	4.481
TÜRKİYE	88.852,6	122.998,8	327.674	301.619

Anadolu, 2,7 milyarla Güney Doğu izliyor. En az kredi kullanan bölge ise 962 milyon lira ile Kars, Ağrı gibi illerin yer aldığı Kuzey Doğu Anadolu.

Bakiye kullanıcı sayısında da Marmara 85 bin 29 kişi ile başı çekerken, onu 77 bin 577 ile Ege, 51 bin 590 kişi ile Akdeniz izliyor. Kredi kullanmış en az sayıdaki kadın girişimci ise 4 bin 481'le Kuzey Doğu Anadolu'da. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) bu yılın ikinci çeyreğine ilişkin temel işgücü verilerine göre Türkiye'de 31 milyon 507 bin kişi olan çalışan nüfusun 10 milyon 319 bin kişi ile yaklaşık üçte birini kadınlar oluşturuyor.

İstihdamdaki kadınların 7 milyon 440 bini, başka deyişle her 100 kadından 72'si ücretli ya da yevmiyeli olarak çalışıyor. Buna karşılık 'işveren' konumundaki kadınların sayısı 169 bin kişi ile istihdamdaki toplam kadın nüfusun sadece yüzde 1,6'sını oluşturuyor. Yüzde 9,5 oranındaki 980 bin kadın da kendi hesabına çalışıyor. Bu iki kategoridekilerin toplamı, 1 milyon 149 bin kişiye ulaşıyor ve toplam girişimci kadın sayısını veriyor.

Bu sayı da çalışma hayatındaki toplam kadınların yüzde 11,1'ini oluşturuyor. Buna göre istihdamdaki her 9 kadından biri 'kendinin patronu'. Öte yandan normal bir istihdam şekline uzak, çoğu sosyal güvenlikten yoksun, büyük bölümü tarım ya da ticaret alanında kendi aile işletmelerinde faaliyet gösteren 'ücretsiz aile işçisi' kadınların sayısı da 1 milyon 730 bine ulaşıyor ve çalışan kadınların yüzde 16,8'ini oluşturuyor.

Türkiye'de istihdamdaki toplam nüfus içinde kadın oranının da yükseldiği görülüyor. Toplam istihdamın yüzde 32,8'ini, ücretli ve yevmiyelilerin yüzde 33,2'sini, işverenlerin yüzde 11,5'ini, kendi hesabına çalışanların yüzde 19,1'ini kadınlar oluşturuyor. Ücretsiz aile işçileri içinde kadın oranı ise yüzde 69,4'e yükseliyor.

Abdulkadir Selvi

Kılıçdaroğlu, erken seçim kampanyasını başlatacak

İYİ Parti kongresinden sonra Meral Akşener'i ilk ziyaret eden Kemal Kılıçdaroğlu oldu.

Akşener, viral enfeksiyon nedeniyle hastaneye kaldırılınca, ilk arayan yine Kılıçdaroğlu'ydu.

Çünkü Kılıçdaroğlu, yerel seçimlerde İstanbul ve Ankara'da, İYİ Parti ile ittifak yapabileceğini düşünüyor. O nedenle Meral Akşener'in tüm çıkışlarına rağmen köprüleri atmamaya çalışıyor.

Meral Akşener de İstanbul ve Ankara adaylarını en sona bırakarak bu kapıyı kapatmıyor.

Kılıçdaroğlu sadece seçimi kazanmak için değil, yerel seçimden sonrası için planladığı çıkışı yapabilmek için de İYİ Parti ile ittifaka güveniyor.

Kılıçdaroğlu, il kongrelerini kazanıyor. Kurultay biletini cebine koydu. Özgür Özel'i yenip, seçim yenilgisinin izlerini silmek istiyor. Önünde İstanbul Kongresi kaldı.

İSTANBUL KONGRESİ

İstanbul'da ortak aday çıkarmak için çok yoğun çaba gösterdi ama başarılı olamadı. Bunun üzerine strateji değiştirdi. İki adaya da eşit mesafede yaklaştığını göstermek için Cemal Canpolat ve Özgür Çelik'i Ankara'ya çağırıp, ayrı ayrı fotoğraf verdi.

Kılıçdaroğlu'nun 8 Ekim'de ne yapacağı belli olmaz. Çünkü Ankara'da da "Tarafsızım" deyip Ümit Erkol'u desteklemişti.

Özgür Çelik, Ekrem İmamoğlu ve Erdoğan Toprak'ın desteklediği bir isim. Kazanmaya yakın. Cemal Canpolat'ı, Canan Kaftancıoğlu ve Battal İlgezdi destekliyor. Cemal Canpolat'ın, Kılıçdaroğlu'nun adayı olduğu yayılıyor ama doğru değil. Kılıçdaroğlu, Cemal Canpolat kaybettiği zaman Ekrem İmamoğlu karşısında yenilmiş olmak istemiyor. O nedenle şimdilik ortada duruyor. Kılıçdaroğlu için İstanbul'dan çıkaracağı delegenin sayısı önemli.

İstanbul İl Kongresi için gergin bir hava var. Şimdiden şerh düşeyim İzmir'de, Siirt'te, Afyon'da yaşanan kavgaların bir benzeri yaşanabilir.

KILIÇDAROĞLU'NUN A PLANI

Kılıçdaroğlu'nun Akşener planına dönecek olursak. CHP Lideri, yerel seçimlerde İstanbul ve Ankara'yı kazanmak istiyor. Bunu da ancak İYİ Parti ve HDP ile kazanacağını biliyor. Eğer iki şehirde il bazlı ittifakı sağlar ve seçimde başarılı olursa A planını uygulamaya koyacak.

A planında ne var? İstifasının istendiği seçim haftasında onu yakın çevresiyle paylaşmıştı. "Yerel seçimleri kazandığım sabah erken seçim kampanyasını başlatacağım" demişti.

AKŞENER FARKINDA

Kılıçdaroğlu'nun bu stratejisini uygulayabilmesi için tek umudu Meral Akşener. PM toplantısında, "Kurultaydan sonra oturulur konuşulur" dedi.

Akşener de bunu bildiği için, "CHP kurultayından sonra Kemal Kılıçdaroğlu buraya gelecek" demişti.

ABD, KIŞKIRTMAYA DEVAM EDİYOR

Ukrayna'da Rusya'yı bir türlü yenemeyen ABD, Karabağ'da ikinci cephe açmak için çırpınıyor. Ama Azerbaycan'ın 24 saatte zaferle sonuçlanan operasyonu ile bu planı başarısızlığa uğratıldı.

Ama ABD yine boş durmuyor.

ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Yuri Kim ve Uluslararası İlişkiler Ajansı yöneticisi Samantha Power, Başkan Biden'in mektubunu iletmek üzere Erivan'daydılar. ABD, Ermenistan'ı karıştırmaya devam ediyor.

ABD'YE YANAŞMIŞTI

Ermenistan Başbakanı Paşinyan, Ukrayna savaşı nedeniyle pozisyonu zayıflayan Rusya'ya karşı son dönemde ABD'ye yaklaşmıştı. Ermenistan tarihinde ilk kez ABD ile ortak askeri tatbikat yaptı.

Erivan, Putin'in Ermenistan topraklarına adım attığında tutuklanmasını gerektirecek Roma Antlaşması'nı onaylayacağını açıkladı. Rusya, 1 yıldır bunu engellemek istiyordu. Erivan'ın ısrarı karşısında rahatsız oldu.

Paşinyan'ın eşi Anna Hakobyan Kiev'e giderek, Zelenski'nin eşi Olena Zelenska ile görüştü. Anti-Rus meydanını ziyaret etti. Azerbaycan aleyhine açıklamalar yaptı.

ORTADA BIRAKTI

Tüm bunlar, 19 Eylül'deki 24 saatlik anti terör operasyonundan önce yaşandı.

Ama Paşinyan da gördü ki, ABD gaz verir sonra Azerbaycan'ın demir yumruğu karşısında yalnız bırakır.

Aynen Zelenski'ye yaptıkları gibi.

Türkiye tüm bu süreçlerin farkında. Ama tarihi bir konjonktür yakalandı.

Uluslararası ilişkilerde konjonktür önemli.

Atatürk'ün, Hatay'ı Türk topraklarına katması da yine uluslararası konjonktürü değerlendirmesinin sonucu olmuştu.

ZENGİZUR'DA YOL HARİTASI

Nahçıvan'da bir araya gelen Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev bu tarihi fırsatı değerlendirmek üzere bir yol haritası belirlediler.

Dikkat ederseniz Cumhurbaşkanı Erdoğan, Karabağ'daki teröristler ile Ermenistan devletini ve Paşinyan'ı ayrı tutuyor. Ermenistan'ı kışkırtanlar arasında yer almasına rağmen İran'a ılımlı mesajlar veriyor.

Çünkü Paşinyan masaya oturulacak bir muhatap olarak görülüyor. Uhuletle ve suhuletle bu iş çözülsün isteniyor.

ALİYEV-PAŞİNYAN GÖRÜŞMESİ

5 Ekim'de, İspanya'da Cumhurbaşkanı Aliyev ile Paşinyan bir araya gelecekler.

2020 yılındaki 44 günlük savaştan sonra Karabağ'ın Azerbaycan toprağı olduğunu kabul eden ateşkes imzalanmış, Zengezur Koridoru'nun açılması kabul edilmişti. Ancak barış anlaşması imzalanmamıştı.

NİHAİ ÇÖZÜM SAĞLANMALI

1- ABD'nin Karabağ'da ikinci bir cephe açma planlarının önüne geçmek ve bölgede huzur ve güveni temin etmek için nihai çözümü sağlayacak olan barış anlaşması imzalanmalı.

2- Karabağ'da, Azerbaycan'ın toprakları olan Hankendi, Hocalı ve Hocavend tamamen Azerbaycan'ın kontrolüne geçmeli.

3- Ermenistan'ın yüzünün Batı'ya çevrilmesini sağlayacak olan Zengezur Koridoru açılmalı.

4- Zengezur Koridoru'yla birlikte Türkiye-Nahçıvan ve Azerbaycan bütünleşmesi sağlanmış olacak.

İRAN CUMHURBAŞKANI GELECEK

5- 24 saatlik savaşın ardından İran, dengenin Türkiye ile Azerbaycan'ın lehine değiştiğini gördü. Zengezur denkleminden çıkmamak için alternatif öneri getirdi. Koridorun İran topraklarından geçecek olması bizim için A planı değil ama değerlendirilebilir bir öneri.

6- Cumhurbaşkanı Erdoğan, 5 Ekim İspanya zirvesi öncesinde 'Ermenistan'a alternatifin var' mesajını vermek hem de İran alternatifini değerlendirmek için olumlu yaklaştı.

7- Dışişleri Bakanı Fidan, Rusya ve Ukrayna ziyaretinin ardından İran'a gitmişti. Şimdi İran Dışişleri Bakanı Abdullahiyan Türkiye'ye gelecek. Ardından da İran Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi'nin Ankara'yı ziyareti planlanıyor.

Zengezur Koridoru'nun açılması kolay olmayacak ama başarılacak. Çünkü uluslararası konjonktür lehimize. Türkiye ve Azerbaycan yükseliş dönemini yaşayan iki ülke.

Esfender KORKMAZ

Üniversiteler siyasi popülizm kurbanı oldu

Bizim gibi gelişmekte olan ülkelerin kalkınması için, insana yatırım sermayesi maddi sermaye kadar önemlidir.

Geçmişte; Almanya İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra elinde vasıflı eleman olduğu için hızla kalkındı. Bugün Rusya kötü yönetiliyor ve fakat uzay yarışmasına devam ediyor... Çünkü komünizmde herkes her seviyede eğitim görmüştü.

1980 sonrasında beri Üniversitelerimiz ağır bir tehdit altındadır.

1980 sonrasında, cunta ve Doğramacı, Anayasaya; YÖK'ü ve vakıf Üniversitelerini koydurdu. Doğramacı önce vakıf Üniversitesi kurarak, devletten dağı taşı bedava aldı, bir kısmında villa yaptı, o zamanın başbakanı ve bazı bakanlarına verdi. 90 sonrası Meclis Araştırması'nda ilk iki madde Doğramacı ile ilgiliydi. Sonradan rapor komisyondan Meclis'e gelince rahmetli Demirel müdahale etti ve ilk 2 maddede yer alan Doğramacı maddeleri çıkartıldı. O zaman İktisat Fakültesi dekanı idim ve arkadaşım Ahmet Güryüz Ketenci de İstanbul milletvekili olarak bu komisyonda idi.

Cunta sonrasında YÖK, Üniversitelere lisedeki gibi, standart ders programları getirdi. Üniversiteler ekol olma ve uzmanlaşma kabiliyetini kaybettiler. Emekli generaller YÖK denetçisi olarak Üniversiteleri denetlediler.

2003 ve sonrasında ise Üniversiteler siyasi popülizmin aracı oldu. Bugün tamamı kurumsal yapısını kaybetti ve Cumhurbaşkanının istediğı yönde ideolojik çizgide yönetiliyor.

Türkiye'de iyi lise eğitimi görmüş olanlar, yurt dışına çıkıyor.

Medyada yer alan haberlere göre Alman lisesini bitirenlerin yüzde 90'ı yüksek öğrenim için yurt dışına gitmiş.

Her bir öğrencinin yurt dışı eğitim için her yıl 100-150 bin dolar döviz harcıyoruz.

Açık öğretim kaynak kaybıdır

2022-2023 ders yılında, ön lisans ve lisansta, toplam öğrenci sayısı 6.401.149'dur. Bu toplamda örgün eğitimin payı yüzde 51,3'tür.

Üniversite yalnızca bilgiye ulaşmak değildir. Bilgiye herkes her zaman ulaşır. Önemli olan bu bilgiye, uzmanlık alanına göre planlı ulaşmaktır. Dahası bilginin araştırma, deney ve pratik derslerle tamamlanması gerekir.

Yüksek öğretim yalnızca dersleri ezberlemekle sınırlı bir eğitim değildir. Öğretim üyesi ve öğrencilerin bir arada olayları ve konuları tartışmaları, öğrencilerin bilgi yanında analiz ve sentez yeteneği kazanmaları gerekir.

Kampüsler, tüm tamamlayıcı unsurları ile entelektüel yetiştirme ortamıdır.

Öğrenci düşünce kulüpleri, organizasyonları, dayanışma kültürünün gelişmesine yardımcı olur.

Türkiye'de açık öğretimde mezuniyet oranı yüzde 7'dir. Açık öğretim genellikle askerlik erteleme, öğrencilik indirimlerinden yararlanmak için kullanılıyor. Bu şekilde ve bu mezuniyet oranı ile, kaynak israfıdır.

2022-2023 ÖN LİSAN VE LİSANS ÖĞRENCİ SAYISI

Kaynak: YÖK

Apartmanda Üniversite olur mu?

Türkiye'de 208 Üniversite var. Bunların 79'u vakıf Üniversitesidir. Ön lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin yüzde 92,3'ü devlet, yüzde 7,7'si vakıf Üniversitelerine kayıtlıdır.

Vakıf Üniversitelerinin bir kısmı apartmanda veya iş hanlarında eğitim görüyor. Altı dükkan olanlar da var.

Bazıları hariç derslerin çoğu, dışarıdan gelenlere ders başı ücret şeklinde yapılıyor. Kadrolu öğretim üyelerine düşük maaş veriliyor. Öğretim üyeleri veya yardımcılarına memur işleri yaptırılıyor. Bu Üniversitelerin birçoğu araştırma görevlisi alıp yetiştirmiyor. Hazır öğretim üyesi almayı tercih ediyorlar. Yetmedi, bu Üniversitelerin çoğunda araştırma ve laboratuvar imkânları yetersizdir. Birkaçı hariç, Ar-Ge için yeterli kaynak ayrılmıyor.

Kaldı ki; birçok Üniversite, pandemi ile gelen online eğitime, pandemiden sonra da devam etti. Benim bir arkadaşım bir vakıf Üniversitesinden mezun olan çocuğunun 4 yıl içinde okula en fazla 20 defa gittiğini, eğitimin tamamen online yapıldığını söyledi.

Yüksek öğrenimde iş gücü planlaması yapılmıyor.

Birçok devlet Üniversitesi altyapısı ve hocası olmadan siyasi popülizm amacıyla açıldı.

Daha kolay ve daha ucuz olduğu için İktisat ve İşletme fakülteleri ihtiyaçtan fazla arttı. Bu nedenle eğitilmiş olanlarda ve özellikle yükseköğretimde, bazı dallarda arz fazlası var... Tıp gibi bazı dallarda ise arz eksikliği var.

Çözüm zor değil, önce yüksek öğrenimde reform yapılmalıdır.

***YÖK kaldırılmalı ve Üniversitelere, idari ve bilimsel özerklik verilmelidir. Ancak bu yolla Üniversiteler siyasi iktidarın üniversitesi olmaktan kurtulabilir.**

***Açık öğretim veya uzaktan eğitim tamamıyla kaldırılmalıdır. Açık öğretim; yalnızca ev hanımlarının veya meslek sahiplerinin kişisel becerisini geliştirmek, teorik sanat öğretmek gibi nedenlerle yapılmalıdır.**

***Anadolu'da siyasi çıkar amacıyla, altyapısı olmadan birçok üniversite açıldı. Bu gibi üniversiteleri Bölge Üniversiteleri şeklinde yeniden organize etmek gerekir.**

***Kampüsü olmayan vakıf Üniversiteleri devletleştirilmelidir.**

***Üniversitelerde iş gücü planlaması yaparak, yükseköğretimde fakülteleri ve öğrenci sayısını, geleceğin ihtiyacına göre planlamak gerekir.**

***Üniversite önünde birikimi azaltmak için, ara eleman ve teknisyen yetiştiren liseleri artırmak, ihtiyaç fazlası İmam Hatipleri kaldırmak, Merkezî Sistemle girişi kaldırmak, giriş sistemini ve şeklini Üniversitelere bırakmak gerekir.**

İbrahim Kahveci

Ama köprü yaptı...!!!

Bir toplumda akıl tutulması olur mu?

Mesela 2016 yılından beri süren “**dolar bozdur**” kampanyaları ile dolar 3,0 liradan nerede ise 30,0 liraya yükseldi. Ama kimse de çıkıp “bir topluma bu kadar büyük zararı kim, nasıl verdirdi” diye sormadı.

Veya aynı dönemde Hazine garantili müteahhitlere verilen dolar garantilerini sormadı. Millete dolar bozdur denilirken bütün ihaleler döviz üzerinden yapılıyordu.

Bugün kemer sıkma dönemine girdik. Yani üretemediğimiz ama aşırı tükettiğimiz bu modelin “**çılgınlık dönemi**” bitiyor. Kemerler sıkılacak diye yeni vergiler bile geldi...

Bakın aslında doğru yoldayız ama maliyeti büyük olacak. Güvenilir bir yönetimde 4-6 ay sürecek kemer sıkma dönemi bu yönetimde en az 2 yıl sürecek. Yine güvenilir bir yönetimde 400-600 bin kişinin işini kaybederek geçireceğimiz bu süreci, mevcut yönetimde 3-4 milyon kişi işini kaybedecek.

“Güvenilir yönetim” dediğim ekonomi yönetimi değil; Ülke yönetimi.

Şu an ekonomide en büyük riskimiz bir bakıma Cumhurbaşkanı Erdoğan’dır. Çünkü her an tam tersi kararlar alabilir ve “laf dinlemiyorlar” diyebilir. Sadece bu risk fazladan acaba kaç milyon kişinin işsiz kalmasına neden olacaktır?

Bunun vebalini hiç düşünüyor musunuz?

Bakınız benzer kemer sıkma dönemini 2018 seçimlerinden sonra da yaşadık. Aşağıdaki grafik bu dönemin çalışanlarını gösteriyor.

Mevsim etkisinden arındırılmış verilere göre 1,5 yıl süren bu kemer sıkma döneminde 1 milyon 462 bin kişi işini kaybetmişti.

Şimdi o dönemden daha ağır bir kemer sıkma süreci yaşayacağız. Artık bekleyip görelim.

Ama bekleyemeyecek olanlar çıkacaktır. İşini kaybedip işsiz kalanlar olacaktır. Evladının istediği bir şeyi alamayıp bunalım yaşayanlar olacaktır.

İşte onlar ne yapacak? Onları düşünen ve çözüm aranlar var mı?

Bunu neden söylüyorum: Bugün bir fatura ile karşı karşıyayız. Önceki Ak Parti yönetiminin oluşturduğu bir faturadır bu.

Bu fatura ödenecek ama kim ödeyecek?

Mesele bu yükün dağılımıdır.

Örneğin Hazine garantili müteahhitlere zerre dokunulacak mı?

Seçim döneminde sıkça söylenen “**Ama köprü yaptı**” sözü bir kutsiyet gibi onları dokunulmaz mı kılacak?

Sayıştay raporları verilen ayrıcalıkları gözler önüne seriyor. Şehir hastanelerinden köprü ve otoyollara çok ilginç para trafikleri yaşanıyor.

Konu aslında şudur: Bugün ülkemizde sabit gelirliiler açısından durum epey ciddi. Özellikle emekliler ve çalışanların gelirleri çok eridi.

Geçinmek hayli zor.

Böyle bir durumda dahi tepkisiz bir toplum nasıl ifade edilebilir?

Acaba benzer örnekler tarihte yaşandı mı?

Aklımıza ayet geliyor... Ne diyor yüze yaradan?

Kuran Meali: Zuhur Suresi 54. Ayet: “Çünkü onlar, (zâten) hak yoldan çıkmış bir toplum idi. Firavun, böylece halkını ahmaklaştırdı ve onlar da sonunda boyun eğdiler: çünkü onlar, aldatılmış, ayartılmış bir halktı! İşte böylece Firavun kavmini aptallaştırdı; onlar da bu tahrike kapıldılar: Zaten onlar öteden beri yoldan çıkmış bir kavim idiler.”

Şimdi ne yapacağız ve ne diyeceğiz?

“Ama köprü yaptı” savunması çocuklarımızın yoksulluğunu örtbilecek mi?

Bakalım...

